

Vážený pane senátore, vážený pane starosto,
vážení a milí přítomní,

opět po roce se scházíme na tomto (i v širém světě) výjimečném místě. Na matičce Zemi je podobných zákoutí ve veřejném prostoru (jestli jsou čerstvé informace skutečně čerstvé) dvacet čtyři. Místo, pojmenované “Lavička Václava Havla” by mělo, jak se uvádí na oficiálních stránkách, přispívat k setkávání lidí, k vedení skutečného dialogu. Mělo by být místem, kde se bude diskutovat a přemýšlet v duchu ideálů a životních postojů Václava Havla.

Diskusi si můžeme užít za chvíli, teď se pokusím přičinit pár poznámek, které se týkají ideálů a postojů Václava Havla.

Dvacet osm let po listopadových událostech roku 1989 prožíváme poměrně podivnou proměnu ideálů, kterými byly relativně poklidný převrat a rázná změna tehdejšího režimu poháněny. Řečeno slovy nejmenovaného autora: “Je divná doba, kdy se spousta věcí říká, tichým, zkomoleným hlasem. zase znovu vidím, kdo jsou oni a kdo já jsem...”

Jinak řečeno, hesla, která před osmadvaceti lety rezonovala po celé, tehdy ještě československé republice a naplňovala náměstí nepřehlednými davy lidí, z veřejného prostoru více méně vymizela. A když nevymizela, stávají se mnohdy terčem jistým způsobem cynického posměchu a znějí, podíváme-li se na stav dnešní politické scény a její kultury, když ne rovnou komicky, pak přinejmenším hluše. Ještě trochu jinými slovy - je divné, když někteří politici označují jako “fake news” jakékoli kritické zmínky o jejich osobě či podnikání, přičemž jsou to právě oni, kteří zásobují veřejnost těmi “fake news”, týkajícími se jejich činnosti, minulosti, nebo okolnostech jejich podnikání a podobně. Je to dokonalé zmatení jazyků, přičemž dobře víme, jak to v biblickém Babylonu (hebrejsky Babel) nakonec dopadlo... Kdyby náhodou ne, zde je citát z knihy Genesis: *“Hospodin totiž řekl: „Hle, jsou jeden lid a všichni mají jednu řeč. A toto je teprve začátek jejich díla. Pak nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí provést. Nuže, sestoupíme a zmateme jim tam řeč, aby si navzájem nerozuměli.“ I rozehnal je Hospodin po celé zemi, takže upustili od budování města. Proto se jeho jméno nazývá Babel (to je Zmatek), že tam Hospodin zmatl řeč veškeré země a lid rozehnal po celé zemi.”*

Konec citátu.

Takto jsme se stali nositeli Božího plánu a nějak si s tím musíme poradit. Zpět do reality:

Před osmadvaceti lety skandovali lidé na náměstích heslo - “Konec vlády jedné strany!” A dnes? Vypadá to, že směřujeme k vládě jedné strany, respektive “hnutí”, i když bez souhlasu Poslanecké sněmovny, za to však se souhlasem čím dál více nesrozumitelného prezidenta, který tvůrčím způsobem pracuje s Ústavou a

oznamuje, že vláda bez důvěry sněmovny tu klidně může vládnout čtyři roky. V přímém rozporu s nadšením roku 1989 pro návrat naší tehdy totalitní a násilně prosovětské reality zpátky do Evropy, kam bezpochyby historicky patříme mnohem víc, než někam kolem Sibíře, jsou postoje a výroky některých politiků... Do Poslanecké sněmovny se díky hlasům voličů dostala strana, která by chtěla vyvolat lidové hlasování o setrvání či vystoupení z Evropské unie, a to především kvůli neuvěřitelné neznalosti principů a ideálů Evropské unie. Je to navíc strana, která uspěla díky vyvolávání strachu z nebezpečí, které nám nehrozí. Mám na mysli již před lety jak prezidentem, tak mnoha špičkovými politiky oznamované “invazi bambilionů muslimů”. Tato “invaze” dnes ve skutečnosti dopadá tak, že na území republiky žije méně migrantů, než kolik má zmiňovaná strana poslanců ve sněmovně.

Z hesla o tom, že pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí se nepochopitelnou přesmyčkou stala posměšná hláška, kterou se populističtí politici vymezují proti komukoli, kdo je kritizuje či kdo zpochybňuje jejich intelektuální a lidskou úroveň. Je nepochopitelné, že nálepka “pravdoláskaře” funguje v projevech mnoha politiků jako hanlivé (opakují, hanlivé) označení lidí, kteří by měli být, podle uživatelů pojmu “pravdoláskař”, nějakou hrozbou společnosti. Jako by se mělo jednat o nějaká tzv. “kavárenská nemakačenka”, parazitující na naší jinak skvěle fungující společnosti. Velice nepříjemně to připomíná rétoriku totalitních řečníků, když hřímali o “nepřátelských elementech”, “protispolečenských jevech” a podobných úkazech, které tehdy, podle době poplatnému názoru, ohrožovali společnost a nenechávali jim (soudruhům) pověstný “klid na práci”. Dnes jsou těmito nepřátelskými elementy pro vítěze voleb zřejmě všichni, kteří ve vládě jedné strany či hnutí vidí hrozbu pro stávající relativně otevřenou liberálně demokratickou společnost. Pak najednou všichni tito nespolutracující údajně “žvaní a kradnú”, zatímco vítězové voleb by “nežvanili a makali”.

Je divná doba. V dějinách lidstva (natož v dějinách našich) to ale není novinka. Opakovaně, vždy, když došlo k nějakým na tu kterou dobu převratným událostem, se dříve či později onen “dobový pokrok” stal i hrobníkem vlastních ideálů. Takto padly dávné říše, zhroutily se projekty Čingischána nebo Alexandra Velikého, takto padl Řím, takto nejspíš tak trochu padáme nyní i my. V posledních stopadesáti letech se díky průmyslové a později také informační revoluci náš svět raketovým způsobem zvětšil i zmenšil zároveň. Zjednodušeně řečeno: zvětšil se v objemu produktů i počtu lidí a zmenšil díky dopravním a informačním technologiím, co se blízkosti jednotlivců týče. To sebou nese nejednu svízel. Je velice obtížné, ve smyslu “namáhavé”, se v takto rozpínajícím se a hlučícím světě vyznat. Od jednotlivců (ale i od větších celků) je vyžadováno značné úsilí a vynaložení mozkových schopností k pochopení stále spletenějších souvislostí, které náš soukromý i společný svět utvářejí. Jest se obávat, že přibývá lidí, kteří se

hloubáním nad významem slov nezabývají. Přibývá lidí, kteří jsou ochotni přikývnout právě jen tomu názoru či pohledu na svět, který jim osobně vyhovuje. To je pohodlné, ale také nebezpečné. Jde o to, že osobní náklonnost k názoru nějakého “vůdce” ještě nemusí automaticky znamenat, že je ten názor dobrý či správný. Nepřítomnost kritického přístupu k ideám, které současným voličům předkládá řada politických uskupení, se může ve velice blízké budoucnosti šeredně vymstít. Podobně, jako se to přihodilo před několika desítkami let našim dnešním dobrým sousedům, tehdy však nepřátelům, když většinově přijali myšlenky rasové nadřazenosti a s nimi spojená tzv. “jednoduchá řešení”.

Dvacet osm let po listopadu 1989 se nacházíme poměrně daleko od původních ideálů svobodné, prozápadní, sebevědomé a hrdé společnosti. Vypovídají o tom poslední volby. Soudě podle jejich výsledků si řada našich spoluobčanů připadá nechráněna, ač jsme součástí největšího obranného souručenství na světě. Soudě podle výsledků voleb by si řada našich spoluobčanů přála jakousi chimérickou “samostatnost”, na kterou ovšem očividně v současném globalizovaném světě nemáme ani dostatek prostředků, ani sil, natož schopností. Soudě podle výsledků voleb si řada našich spoluobčanů přeje opětovné přimknutí ke vzdáleným východním údajným soukmenovcům. Soudě podle výsledků voleb si řada našich spoluobčanů přeje, aby jim někdo poskytl iluzorní pocit bezpečnosti výměnou za omezení některých občanských svobod.

To není strašení, to je jen odidealizovaný pohled na karty, jež byli voliči rozdány našim starým i novým zákonodárcům.

Závěrem: Místo, na kterém se teď nacházíme, by nám mělo při každé příležitosti, když projdeme okolo, když se zastavíme, když na ně pomyslíme, připomínat jaký druh povinnosti vůči sobě i svému okolí máme. Totiž, nepodléhat dojmům, ale věnovat se i obsahu pojmů. Neřídít se toliko citem, ale přizvat k našemu rozhodování i rozum. Když něco divně vypadá, tak vezme, že to nejspíš ve skutečnosti také divné je...

Přeji nám všem, abychom se tu svobodně sešli i v příštích letech!

Děkuji za pozornost.